

Deuteronoma *Testamenteng e Ncha*

SABATHA MANTSIBOEA

Bakeng Sa Thuto ea Beke ena Bala: *Matt. 4:1–11, Deut. 8:3, Liketso 10:34, Baga. 3:1–14, Liketso 7:37, Baheb. 10:28–31.*

Temana ea Khopolo: “Empa Jesu a araba, a re: motho a ke ke a phela ke bohobe feela, empa o tla phela le ka polelo tse tsoang molomong oa Molimo” (*Matheu 4:4*).

Testamente e Ncha e tletse ea Khale. Ke hore, lingoli tsa Testamente e Ncha li qotsa lingoli tse susumelitsoeng tsa Testamente ea Khale e le mohloli oa matla a lingoloa tsa bona. Jesu ka boena o ile a re, “Ho ngoliloe” (*Matt. 4:4*), ho bolelang, “Ho ngoliloe Testamenteng ea Khale;” ’me a re “Lengolo le tlameha ho phethahala” (*Mar 14:49*)—e leng mangolo a Testamente ea Khale. ’Me ha Jesu a kopana le barutuo ba babeli tseleng e eang Emmause, ho e na le ho etsa mohlolo ho ba bontša hore na ke mang, “A qala ka Moshe le baporofeta bohle, a ba hlalose tsa mangolo ohle lintho tse buoang ka eena” (*Luka 24:27*).

Hore na ho sebelisoa li qotso tse otlohileng tsa Testamente ea Khale kapa lipapiso tsa lipale, kapa boporofeta, lingoli tsa Testamente e Ncha li atisa ho sebelisa Testamente ea Khale ho toboketsa, le ho tšehetsa, taba tsa bona.

’Me e ’ngoe ea libuka tse atisang ho lula li qotsoa ke buka ea Deuteronoma (’moho le Lipesalema le Esaia). Matheu, Mareka, Luka-Liketso, Johanne, Baroma, Bagalata, 1 le 2 Bakorinthe, Baheberu, liepistola tsa moruti, le Tšenolo, tsohle li hetla morao bukeng ea Deuteronoma.

Bekeng ena re tla shebanang le tse ling tsa taba tsena tse seng kae, ’me re shebe hore na ke ’nete efe, ’nete ea kajeno, eo re ka e kholang ho tsona.

**Ithute Thuto ea Beke ena Ho Lokisetsa Sabatha sa la, 18 Tšitoe.*

“Ho Ngoliloe”

Bala Mattheu 4:1–11. Jesu o ile a rabela liteko tsa Satane joang h’a le lefeeleng, ’me thuto ea bohlokoa ho rona moo ke efe karabong tsee tsa hae?

Jesu h’a ka a etsa khang le Satane kapa ho ngangisana le eena. O ile a iqotsetsa Mangolo feela, hobane joaloka Lentsoe la Molimo, ke “Lentsoe le phelang le matla, ’me le fetisa ka bohale lisabole tse leolitsoeng ka nga tse peli” (*Baheb. 4:12*). Ketsahalong e ’ngoe le e ’ngoe, Lentsoe leo a le qotsitseng le ne le tsoa ho Deuteronoma. Ho thahsellisa ha kaakang hore e be Jesu h’a le lefeelleng o khethile ho qotsa litemana tse itseng tsa Iseraele ha e le lefeelleng.

Tekong ea pele, Jesu o ile a qotsa Deuteronoma 8:3. Moshe o ne a phetela sechaba kamoo Morena a ileng a ba fa tseo ba li hlokang kateng lilemo tseo tsohle ha ba le lefeelleng, ho kenyeletsa le ho ba fa manna—sohle e le mokhoa oa tlhoekiso, kaha Morena a ne a batla ho ba fa lithuto tsa semoea. E ’ngoe ea lithuto tseo e ne le hore “Motho a keke a phela ka bohobe feela; empa ka lipolelo tse tsoang lentsoeng la Molimo.” *Molimo o le fepile lijo tsa nama, empa o boetse o le fa le lijo tsa moea. Le ka se nke tsa pele feela le sa nke tsa bobeli.* Jesu o ile a sebelisa setšoantšo sa bohobe e le mokhoa oa ho ea ho Deuteronoma, le ho khalemela Satane le pelaelo eo a neng a leka ho kenya ho Jesu.

Tekong ea bobeli, Jesu o khutlela ho Deuteronoma 6:16, moo Moshe a ileng a supisa batho morao borabeleng ba bona Massa (*sheba Exod. 17:1–7*), a re, “U seke oa leka Jehova Morena oa hao joalokaha u entse Massa.” Lentsoe bakeng sa “leka” le ka bolela “hlahloba.” Jehova o ne a ba bontšitše, hangata feela, matla a hae le boikemisetso ba hae ba ho ba sitsa ka lithloko tsa bona; empa, hang ha tsietsi e hlaha, ba lla, “Jehova o teng hara rona, kapa ha a eo na?” (*Exod. 17:7*). ’Me ke paleng eo moo Jesu a ileng a qotsa Lentsoe la Molimo ho khalemela Satane.

Tekong ea boraro, khetlong lena Satane a leka ho etsa hore Krete a mo khumamele a mo rapele. Joale mona o ile a iphatlalatsa pepenene ha kaakang hore na ke mang, o batla’ng! ho e na le ho e tsa khang, Jesu o khalemela Satane e be o khutlela Lentsoeng la Molimo, Deuteronoma, moo Morena a neng a hlokomelisa batho ba hae ka se tla etsahala ebang ba ka oela ba rapela melimo e meng. “Tšaba Jehova Molimo oa hao, u mo sebeletse” (*Deut. 6:13*), ho bolelang hore, Eena, Eena feela.

Ke joang re ka ithutang ho fumana matla a mangata bakeng sa maphelo a rona ho ithuteng Lentsoe la Molimo ha rona hore re nahanisise semelo sa Jesu ka botebo, ’me, joaloka eena, re hlole liteko tsa Satane?

Ho ea Ka Tšobotsi

Ho Deuteronoma 10, Moshe (hape) o ne a pheta nalane ea Iseraele, 'me (hape) a sebelisa liketsahalo tseo ho khalemela batho ba hae hore ba tšepahale. Hara khalemelo eo, a buoa ntho'e 'ngoe.

Bala Deuteronoma 10:17–19. Molaetsa oa bohlokoa ho batho ke ofe moo, 'me hobaneng molaetsa oo o le bohlokoa ho kereke ea Molimo kajeno?

Poleloana, “o sa talimeng tšobotsi” e tolokiloe mokhabo-puong oa Seheberu; ho bolelang hore ha a “reke sefahleho.” Ho lumeloa hore e tlameha e tsoa makhotleng a molao, moo moahloli kapa morena a neng a bona sefahleho sa moqosuoa, e be, ho latela maemo a moqosuoa (motho ea hlomphehang kapa motho feela), e be morena kapa moahloli o fana ka kahlolo. Se boleloang mona ho Deuteronoma ke hore, Jehova ha a etse batho joalo, leha a le moholo a le matla hakaalo. O sebeletsa bohle ka toka, ho sa natsoe maemo a bona, 'nete ena, haele hantle, e bonahalitsoe bophelong ba Krete le kamoo a tšoreng le ba neng ba eiseha sechabeng kateng.

Bala Liketso 10:34, Baroma 2:11, Bagalata 2:6, Baefese 6:9, Ba-Kolose 3:25, le 1 Petrose 1:17. Litemana tse li sebelisa Deuteronoma joang? 10:17?

Leha maemo a fapane ho e 'ngoe le e 'ngoe ea liqotsulo tsena (ho Baefese Paulosi o bolella bahiri hore ba hlokomele kamoo ba tšoarang makhoba a bona kateng; ho Baroma Paulosi o buoa ka taba ea hore, ha ho thua tabeng ea pholoho le timelo ha hona phapang pakeng tsa Bajude le Balichaba), kaofela li ea ho Deuteronoma le tabeng ea hore Molimo “ha a reke lifahleho.” 'Me haeba “Molimo oa melimo Morena oa marena, Molimo o matla ohle” h'a etse joalo, ka nnete le rona ha rea lokela ho etsa joalo.

Haholo kamoo Paulosi a e sebelisang kateng ho Baroma, re ka bona tšenolo ea evangeli: kaofela re ka sefofaneng se le seng, ho sa natsoe hore na maemo a rona ke afe. Bohle re libupua tse oeleng tse hlokang mohau oa Molimo o pholosang. 'Me taba tse monate ke hore, ho sa natsoe maemo a rona, bohle re fuoa pholoho ho Jesu Krete.

Ke hangata haka, leha u sa hlokomele, u “eang ka tšobotsi,” 'me ke joang sefapano se re bontšang kamoo kelello eo e leng mpe kateng?

Thohako Sefateng

Bala Bagalata 3:1–14. Ke sefe se boleleoang ke Paulosi moo se bohlokoa ho rona kajeno, 'me o sebelisa Deuteronoma 27:26 le Deuteronoma 21:22, 23 to joang ho etsa ntlha ea hae?

Ka bomali-mabe, ho tloaelehile ho Bakreste ho sebelisa lengolo lena e le lebaka la ho se boloke molao, Melao e Leshome. E, khang eno e etsetsoa ho beha lebaka le ho se boloke molao oa bone, joalokaha e ka ho boloka molao ono feela, ho e na le e meng e robong, ke ho bontša ho lumela ho bolokoa ke molao, eleng sona se Paulosi a neng a sebetsana le sona mona.

Empa, Paulosi o ne a sa bue khahlanong le molao, 'me ka 'nete haho letho litemaneng tsena leo e ka bang lebaka la ho se boloke molao oa Sabatha. Senotlo se ka fumanoa ho Bagalata 3:10, moo a ngolang hore, “Hobane bohle bao eleng ba mesbetsi ea molao, ba thohakong,” e be o qotsa Deuteronoma 27:26. Taba ha se ho mamela molao, empa “ho lumela ho sebeletsa molao”—ntlha-kemo e thata, haeba ha se e kotsi, bakeng sa libupuoa tse oeleng joaloka rona.

Taba ea Paulosi ke hore ha re pholosoe ke mesebetsi ea molao, empa ka lefu la Krete bakeng sa rona, leo re le fuoang ka tumelo. Seo a se toboketsang mona, ke seo Krete a se entseng, sefapanong. 'Me ho mo thusa ho toboketsa ntlha ena hape, o boela a qotsa ho Deuteronoma khetlong lena ho Deuteronoma 21:23. Joaloka Jesu, Paulosi o re, “ho ngoliloe,” ho bontša matla a Testamente ea Khale, 'me joale o qotsa temaneng e buoang ka motho eo e neng e re kamora ho bolaea motho, kamora ho fuoa kahlolo, o ne a fasa sefateng, mohlomong e le ho tšosa ba bang hore ba se bolae.

Leha ho le joalo, Paulosi o sebelisa seo e le letšoa la lefu la Krete bakeng sa rona: Krete “o rohakehile bakeng sa rona” ka hore o ile a tobana le thohako ea molao; ke hore, lefu, leo batho bohle ba tlang ho tobana le lona kaha bohle ba tlotse molao. Litaba tse monate tsa evangeli, leha hole joalo, ke hore thohako e neng e lokela ho ba ea rona e bile ea Hae, sefapanong, “Re amohela pallo ea Moea ka tumelo” (*Baga. 3:14*).

Kapa, joalokaha Ellen G. White a e behile joana: “Ke Krete feela ea ka pholosang batho ba oeleng thohakong ea molao, a boele a mo etse hore a utloane le leholimo hape. Krete o ne a tla jara lihlong le molato oa sebe—sebe se sebe hona hoo se arohanyang Ntate le Mora oa Hae.”—Ellen G. *White, Patriarch and Prophets*, Leq. 63.

Nahanaa ka seo u neng u tla tobana le sona haeba o ne o ka fumana kotlo e nang le toka bakeng sa liphoso tsohle tsa hao. Empa, kaha Krete o jere kotlo ea liphoso tsa hao, hore u se fumane kotlo, karabelo ea hao sehlabelong sa hae e lokela ho ba efe?

Moprofeta ea Kang Eena

Ka makhetlo-khetlo, Jehova o ne a ile a hlokomelisa Iseraele hore e se latele litloaelo tsa lichaba tse e potileng. Kaha, ba ne ba tlameha ho pakela lichaba tseo (*Deut. 4:6–8*). Ho Deuteronoma 18:9–14, Moshe o boela a ba hlokomelisa ka tse ling tsa ntho tseo ba li etsang, “tseo e neng e le mayala mahlong a Jehova” (*Deut. 18:12*). Ka hona, maamong ao, o ba bolella hore ba tlameha “ho hloka sekoli pela Jehova Molimo oa bona” (*Deut. 18:13*).

Bala Deuteronoma 18:15–19. Ke sefe seo Moshe a ba bolellang sona moo? E be u bapisa sena le Liketso 3:22 le Liketso 7:37. Petrose le Setefane ba sebelisa Deuteronoma 18:18 joang moo?

E le ho qotsa selekane se entsoeng Sinai, Moshe o buoa ka moo bana ba Iseraele, ka tšenolo ea Molao oa Molimo (*Exod. 20:18–21*), ba batlileng hore Moshe a sebetse e le mokena-lipakeng tsa sechaba le Molimo. Ke ka hona Moshe a ileng a ba tšepisa, habeli (*Deut. 18:15, 18*), hore Jehova o tla boela a phahamisa moporofeta ea tšoanang le Moshe, taba e le hore, ho latela maemo, joaloka Moshe, hara tse ling le eena e tlaba Mokena-lipakeng tsa sechaba le Molimo.

Makholo-kholo a lilemo kamora moo, Setefane le Petrose ba qotsa temana ena ho buoa ka Jesu. Ho ea ka Petrose Jesu e n’e le phethahatso ea se neng se neng se buuoe ke “ke baporofeta bohle ba halalelang” (*Liketso 3:21*), le hore baetapele ba tlameha ho mo mamela, le sohle seo a se buoang. Ke hore, Petrose o sebelisa temana ena, eo Bajude ba neng ba e tseba hantle, ho buoa ka Jesu ka sebele, le taba ea hore ba tlameha ho bakela seo ba mo entseng sona (*Liketso 3:19*).

Kamora mona, ho Liketso 7:37, nakong eo Setefane, leha e le maamong a fapaneng le a Petrose, o ne a paka Jesu, le eena, o ile a hetla morao tšepisong eane e tummeng, le eena, a re e n’e buoa ka Jesu. O ne a re Moshe, ka tšebetso ea hae ea ho etella pele Bajude, o ne a emetse seo Jesu a tlang ho ba sona. Ke hore, joalokaha Petrose a entse, Stefane o ne a leka ho bontša batho hore Jesu o phethalitse boporofeta le ho mo mamela. Ho e na le ho qosa Stefane, ka hore o ne a buoa ka hore o “buile ntho tse rohakang Moshe le Molimo” (*Liketso 6:11*), Stefane o ile a phatlalatsa Jesu e le Mesia, phethahatso e hlakileng ea seo Molimo a neng a se tšepisitse ka Moshe.

Ke joang litemana tse li re bontšang kamoo Jesu eleng khubu ea Bible kateng, hape ke hobaneng ha kutloisiso ea rona ea eona e tlameha ho itšetleha ho Krete?

Ntho e Tšosang

Buka ea Baheberu, ka botebo le boholo bohle ba eona, ka tsela tse ngata, e n'e le khothatso e telele ho balumeli ba Bajude ba lumelang ho Jesu. 'Me seo e neng e ba khothaletsa ho se etsa ke: *ho lula ba tšepahalla Jehova!*

E, botšepahi bona, bo tlameha ho thomeha leratong la rona ho Molimo, seo a leng sona, semelo sa hae le botle ba hae, tse bontšitsoeng ka matla sefapanong sa Kreste. Ka nako tse ling, leha ho le joalo, batho ba tlameha ho lula ba hopotsoa ka litholoana tse bohla ebang ba ka oela. Ke hore, re lokela ho hopola hore, qetellong ebang re sa amohele seo Jesu a re etsetlitseng sona ka ho re lefella molato oa libe tsa rona, re tla tlameha ho itefella kotlo eo ka borona, 'me seo se bolela "lillo le litsikitlano tsa meno" (*Matt. 22:13*) tse lateloang ke timelo ea ea ka ho sa feleng.

Bala Baheberu 10:28–31. Paulosi o reng moo, 'me e sebetsa joang le ho rona, kajeno?

Ho thahasellisa ha kaakang hore e le ho khothatsa balumeli ba Bajude ho lula ba tšepahalla Molimo, Paulosi o qotsa Deuteronoma, khothatso ea pele ea balumeli ba Bajude hore ba lule ba tšepahalla Molimo! Paulosi o qotsa Deuteronoma 17:6 tabeng e mabapi le ho motho ea lokeloang ke lefu o tla tobana le lefu leo, kamora hore bonyane ho be le lipaki tse peli tse pakang khahlanong le eena.

Empa Paulosi o entse sena ho etsa ntlha ea hore haeba ho se tšepahale ho ka isa lefung tlasa selekane sa Khale, joale "eo eleng ea hataketseng Mora Molimo ka maoto, ea entseng mali a selekane ao a hlatsoitsoeng ka oona ntho feela, ea nyefotseng moea oa mohau, eena ho tla lekanngoa hoba o tsoaneloa ke kotlo e fetisang ha kaakang?" (*Baheb. 10:29*). Ka mantsoe a mang, o na le leseli le lengata le 'nete e ngata ho feta bona, ebile u tseba ka sehlabelo sa Mora oa Molimo bakeng sa libe tsa hao; ka hona, ebang u oela, timelo ea hao e tla ba kholo ho feta ea bona.

E be Paulosi o boela a khutlela ho Deuteronoma ka pele, joale ho Deuteronoma 32:35, e le ho mpa a toboketsa ntlha ea hae feela. Ha u sheba seo ba se filoeng ka Kreste le tsebo ea bona ea peheletso e kholo eo ba neng ba e etselitsoe, Morena, ea itseng, "phetetso ke ea ka," o tla "ahlola batho ba hae" bakeng sa bokoenihi ba bona le ho se mo tšepahalle. Ka holimo ho tshole, o ne a ahlotse bo ntata bona, ba neng ba sena seo Bajude bana ba Testamente e Ncha ba nang le sona, tšenolo e kholo ea lerato la Molimo e bonahalitsoeng sefapanong. Ka hona, haele hantle, Paulosi o ne a re: *hlokomelang*.

"Jehova o tla ahlola sechaba sa hae" (*Deut. 32:36*). Tšepo ea rona ke efe kahlolong eo (*sheba Baro. 8:1*)?

Ho Ithuta ka Botebo: Joalokaha Testamente ea Khale e iqotsa (ke hore, ba bang ba baporofeta b'a qotsa kapa ba buoa ka eona, mohlala, litemana tse tsoang libukeng tse hlano tsa Moshe), Testamente e Ncha e tletse liqotsulo tse otlolohileng, tseo ho buuoang ka tsona, le lipapiso tse tsoang ho ea Khale. Lipesalema, Esaia le Deuteronomi li hara tse neng li qotsoa haholo ho tsoa ho se tsejoang e le Septuagint (LXX), eo ka nako e 'ngoe e bitsoang "Testamente ea Khale ea Segerike," eleng phetolelo e tsejoang e le ea pele pele ea Bibelet ea Seheberu ho ea Segerikeng. Libuka tse hlano tsa pele tsa Bibelet, tse tsejoang ka hore ke Torah kapa Pentateuch, li ile tsa tolokoa ngoaha-kholong oa boraro b.c., 'moho le boholo ba Testamente ea Khale ngoaha-kholong oa bobeli b.c.

Motho a ka ithuta haholo, malebana le ho toloka Bibelet kamoo lingoli tse susumelitsoeng tsa Testamente e Ncha li sebelisitseng ea khale kateng. 'Me e 'ngoe a lithuto tsa pele tseo re ka ithutang tsona ke hore, ho fapana le bongata ba baithuti ba bangata ba boithuto ba Bibelet kajeno, ha ho mohla lingoli tsa Testamente e Ncha li tlisang potso le e nyenyane ka matla le bonnete ba libuka tsa Testamente ea Khale. Ha ho letho lingoloeng tsa bona leo mohlala, le bontšang ba sa tšepe bonnete ba nalane ea lipale tsa Testamente ea Khale, ho tloha ka popo ea Adama le Eva, moroallo, ho isa pitsong ea Abrahama, le tse ling. "boithuto" bo belaelang ntho tsena empa ele lipelaelo tsa batho feela, 'me ha bo'a lokela ho fumana sebaka likelellong le lipeleng tsa Baleti ba Bolokang Letsatsi la Bosupa.

Lipotso tsa ho Qoqa:

- ❶ Nahana ka leseli lohle leo re le filoeng re ele Masala, see se lokela ho re ruta'ng malebana le bokarabello bo boholo bo holima rona ba ho tšepahalla linnete tseo re li filoeng?
- ❷ Bala Deuteronomi 18:9–14 hape. Ke ponahatso efe ea sejoale-joale ea "manyala ho Jehova" e teng kajeno, 'me ke joang re ka etsang bonnete ba hore rea li qoba?
- ❸ Hobaneng, hara batho bohle, Bakreste, ba utloisisang hore lefu la Krete bakeng sa batho bohle sefapanong, "ba se saooe le ka mohla" (sheba thuto ea Mantaha)? Ke joang re ka hlokomelang tloaelo ea ho etsa se e teng ka hoare ho rona (ebile na ha re e ithetse ha re latola hore bonyane ho re na le eona tloaelo eo?). Ke joang sefapano, le ho boloka sefapano ka pela rona, ho ka re folisang tloaelong ee e mpe?